

Schriftlezing: Johannes 17
Tekst: Zondag 36,37
Ps. 135:1,2,8
Ps. 31:1,2
Ps. 124:1,2,3
Lb. 316:1,2,3,4,5,6
Gez. 119:1,2

Gehouden te: Baflo, 11-11-12 (9.30 u.)

Thema: Gods ene naam en de naam van Jezus Christus.

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

1. Het derde gebod gaat toch over 'vloeken', dat je niet vloeken mag en geen lelijke woorden gebruiken? Wat heeft het hogepriesterlijke gebed van de Heer Jezus daar nu mee te maken?

"Misbruik de naam van de HEER, uw God niet....." Komt dat aan de orde in Johannes 17?

Ik snap uw vraag. Het is niet het meest voor de hand liggende schriftgedeelte hier. Je vindt het niet bij de schriftplaatsen onder zondag 36 en 37.

Maar wacht eens. God zegt: 'Misbruik mijn naam niet.' Daar zit ook een andere kant aan: 'Gebruik mijn naam goed!'

Dat doet de Heer Jezus zeker in zijn gebed. Het is vol van de naam van God en de naam van onze Heer Jezus Christus zelf. Bij het meelezen is u dat vast wel opgevallen. Welnu, die naam van God is de verbinding tussen Johannes 17 en het derde gebod.

We leren uit het gebed van onze Meester in elk geval hoe Hij omgaat met de naam van God, zijn Vader. We horen Hem de heilige naam van God met ontzag en eerbied gebruiken. We horen hoe Hij die naam naar waarheid belijdt en aanroept en in al zijn woorden en werken prijst. Want de heerlijkheid van Gods naam gaat Hem boven alles.

Dus het gaat én in het derde gebod én in Johannes 17 om:

Gods ene naam en de naam van Jezus Christus.

2. Wij, gereformeerde christenen, zijn 'grootgebruikers' van de naam van God en van de Heer Jezus Christus. Heel vaak spreken wij over God en over onze Heer. Wij noemen zijn naam vaak in onze gebeden, soms om de andere zin. 'Here zus en Here zo...' We noemen Gods naam in onze gesprekken - (Hoop ik!) - en wanneer we in groepsverband aan bijbelstudie doen. En nog veel vaker. Uitstekend. Maar besef je, dat wij dan ook het grootste risico lopen om de naam van de Heer te misbruiken?

Niet de doorgewinterde heiden of de verstokte atheïst loopt dat risico het meest. Maar wie met de naam van de Heer vertrouwd geraakt is. Gelovige christenen dus. Dan heb ik het niet alleen over het misbruiken van Gods naam door hele, halve of bastaardvloeken. Of andere vormen van achteruit bidden. Daar hoef ik u / jou niet voor te waarschuwen, toch? U kent de woorden..... Ik zal ze nu niet noemen. Vreemd hè, dat op scholen van gereformeerd voortgezet onderwijs geregeld actie moet worden gevoerd om het vloeken en het grove taalgebruik in te dammen. Hoe praten we thuis over God? Hoe noemen we daar zijn naam? Ondoordacht, om de haverklap, of helemaal niet? Zijn we doordrongen van de heiligheid van Gods naam? Het lasteren van Gods naam is een zonde van het allerzwaarste kaliber, zegt ons leerboek.

Inderdaad, bij het derde gebod springt voor ons het vloeken in het oog. Vraag de catechisanten of de kinderen van de basisschool waar het in dit gebod over gaat en ze zeggen allemaal: "Je mag niet vloeken." Goed zo, jongens en meisjes. Jullie kennen vast wel de papegaai van de 'Bond tegen vloeken'. "Vloeken? Hou liever je snavel." En: "Vloeken is niet om aan te horen." En zo zijn er nog meer spreuken op posters en billboards te vinden. In het catechisatieboek van groep 1 staat een afdruk van zo'n poster over het gebruik van de naam Jezus als stopwoord. *"Vreemd, van de 20.000 roepnamen horen we er maar één als stopwoord: Jezus."*

Maar er is meer zonde tegen het derde gebod dan het uitspreken van vloekwoorden en stopwoorden. Bijvoorbeeld, wanneer wij God voor ons karretje willen spannen. Als je zegt: 'Zo zegt de HEER', maar feitelijk alleen je eigen inzicht verkondigt en van gezag voorziet. Als je het stempel van de Heilige Geest zet op jouw opinie. Hoeveel christenen zijn in de loop van de geschiedenis niet misleid met de woorden: "God wil het!" Denk aan de kruistochten in de Middeleeuwen. Het probleem van de valse profetie dus. Zonde tegen het derde gebod is het, wanneer onze daden strijden met onze vrome woorden. Wanneer er geen eenheid is tussen woord en daad van ons christenen. Dat vloekt met elkaar, zeggen we dan. Ik denk aan het gebed in Gezang 360:3 uit het liedboek:

*"Leer ons, Heer, vrijmoedig spreken
over uw verlossend werk;
geef dat niet die woorden breken
op de daden van uw kerk,..."*

Of van de individuele kerkleden, vul ik maar aan. Ook naar mezelf kijkend. Want ieder van ons persoonlijk is het presenteerblad of het gezicht van de kerk en daarin van Gods naam. Dat heeft alles met de naam van God te maken. Gods naam is dan in geding. Wanneer wij ons onder de naam van christen onchristelijk gedragen, geven we buitenkerkelijken en ongelovigen stof tot het lasteren van Gods naam. Dat wilt u toch niet op uw geweten hebben? En God houdt niet onschuldig wie zijn naam misbruikt.

3. Gods naam is in geding, zei ik. Maar wat is de naam van de HEER, de naam van God? En waarom is de HEER er zo streng op dat wij zijn naam niet misbruiken? Het gaat bij de naam van de HEER om meer dan een aanspreektitel van God. Dat is u uit de Bijbel wel duidelijk. Het is niet onverschillig hoe wij God aanspreken. "What 's in a name?" zei de Engelse dichter Shakespeare. En wij zeggen: "Als het beestje maar een naam heeft....."

Bij de naam van God komt het heel precies. Want Gods naam is heilig. Bij mensen is het al zo: je hebt een naam en dus je bent iemand. Je bent een persoon en een persoonlijkheid. Met je naam presenteert je je aan anderen. En je kunt daardoor met andere mensen in contact treden en zij met jou. Zo is het bij de Heer ook. En dan volmaakt. Gods naam zegt, wie Hij is en wat Hij doet, hoe Hij zich bekend maakt in woord en daad.

"Ik ben die er zijn zal," zegt God. "Dat is mijn naam. Zo ben Ik, en zo kunnen jullie op mij rekenen. Ik ben er om jullie te helpen en te redden. IK ZAL ER ZIJN." Zo maakt God zijn naam bekend, aan Mozes, bij de brandende braamstruik. En met die naam kon Mozes aankomen bij het volk. Een naam zo heilig, dat Mozes zijn sandalen moest uittrekken en zijn gezicht bedekte, omdat hij niet naar God durfde kijken. (Dit bijbelgedeelte Exodus 3 komt ook langs in de catechisatieles over het derde gebod.)

God de HEER maakt zijn naam bekend en bouwt een reputatie op bij zijn volk en in de wereld, als God de Schepper van hemel en aarde; als God de Verlosser van zijn volk en van de wereld; als God de Voltooier van zijn werk. Vader, Zoon en Geest is Hij. Dat is de naam van de drie-enige God. Gods naam is Gods reputatie zonder weerga, zijn beroemdheid. Denk aan de uittocht van Israël uit Egypte. Gods naam is vol majesteit en glorie. De geschiedenis van Gods volk is er vol van, een aaneenschakeling van indrukwekkende woorden en daden van God. Wat een naam heeft God!

"Heilig, heilig, heilig is de HEER van de hemelse machten. Heel de aarde is vervuld van zijn majesteit." (Jes. 6:3)

Maar het allermeeft maakt God zich naam in Jezus Christus, zijn gezant op aarde. Die het woord van God komt brengen op aarde en die het werk van God komt doen in de wereld. Het ongelooflijk grote werk van de redding van zijn volk, van alle mensen die God, zijn Vader, aan Hem heeft gegeven en gaat geven. In Jezus Christus maakt God zijn naam waar. En doet Hij zijn naam eer aan. Van Hem zegt de Vader uit de hemel bij herhaling:

"Dit is mijn geliefde Zoon, in hem vind ik vreugde." (Mat. 3:17; 17:5)

Je zou Jezus Christus op een bepaalde manier en met enig recht kunnen noemen 'de naam van God'. Want wie God is en hoe God is, kun je zien aan Hem. Dat kun je ook horen aan Hem, die het Woord is.

God in zijn betrokkenheid op de mensen en zijn volk. Hij is God die de wereld zo lief had, dat "dat hij zijn enige Zoon heeft gegeven, opdat iedereen die in hem gelooft niet verloren gaat, maar eeuwig leven heeft." (Joh. 3:16)

God geeft zijn enige Zoon en zendt Hem met een missie naar deze wereld. Om eeuwig leven te verwerven en te geven aan ieder die in Hem gelooft en die door de Vader aan Jezus Christus is gegeven.

4. De missie van Gods gezant Jezus Christus op aarde zit er in Johannes 17 bijna op. Hem rest alleen nog de laatste acte en de laatste, beslissende actie: zijn overlevering aan de machten van de wereld – de Joodse en de Romeinse – en zijn gewelddadige dood aan het kruis.

Jezus is er klaar voor om in gehoorzaamheid te doen wat zijn Vader van Hem heeft gevraagd. Het behoort bij zijn missie om zijn volk en uiteindelijk de wereld te redden. Maar vóór de laatste, meest verschrikkelijke dag van zijn leven met zijn verhoging aan het kruis, brengt Hij eerst rapport uit aan zijn Vader over zijn werk tot nu toe. In een persoonlijk, maar voor zijn elf leerlingen toegankelijk gesprek met zijn Vader. Een hogepriesterlijk gebed, zoals wij het zijn gaan noemen.

Jezus kan en mag met recht zeggen: "Vader, missie geslaagd! Ik heb gedaan wat U me had opgedragen." Dat zegt Hij ook, zij het met andere woorden. En Hij vraagt op basis daarvan met recht om herintrede in de hemelse heerlijkheid. Volgens de afspraak tussen zijn Vader en Hem.

"Vader, nu is de tijd gekomen, toon nu de grootheid van uw Zoon, dan zal de Zoon uw grootheid tonen.

.....

Ik heb op aarde uw grootheid getoond door het werk te volbrengen dat u mij opgedragen hebt.

Vader, verhef mij nu tot uw majesteit, tot de grootheid die ik bij u had voordat de wereld bestond." (Joh. 17:1,4,5)

Waarin bestond de missie van de Godsgezant Jezus Christus? Jezus noemt het zelf: het bekend maken van de naam van God, zijn Vader. Dat heeft Hij gedaan, zegt Hij:

"Ik heb aan de mensen die u mij uit de wereld gegeven hebt uw naam bekendgemaakt. Zij waren van u, maar u hebt hen aan mij gegeven. Ze hebben uw woord bewaard, en nu begrijpen ze dat alles wat u mij hebt gegeven, van u komt. Ik heb de woorden die ik van u ontvangen heb aan hen doorgegeven, zij hebben ze aanvaard en nu weten ze echt dat ik van u gekomen ben, en ze geloven dat u mij hebt gezonden." (Joh. 17:6-8)

"Ik heb uw naam bekend gemaakt....." Daar kwam Jezus voor. Dat was zijn kernopdracht: de naam van zijn Vader bekend maken.

Jezus Christus en zijn Vader zijn volkomen één. Jezus laat in zijn optreden zien en in zijn woorden horen wie God is, hoe zijn Vader is. Hij toont de grootheid van God, zijn heerlijkheid en majesteit. Gods heerlijke naam.

Jezus Christus maakt Gods wezen bekend: Gods liefde, zijn genade, zijn barmhartigheid, zijn rechtvaardigheid. Daarin is Gods naam spelbaar en herkenbaar. Op de manier van Exodus 34:6 en7, waar God zijn naam uitroept voor Mozes op de berg:

"De HEER! De HEER! Een God die liefdevol is en genadig, geduldig, trouw en waarachtig, die duizenden geslachten zijn liefde bewijst, die schuld, misdaad en zonde vergeeft, maar niet alles ongestraft laat en voor de schuld van de ouders de kinderen en kleinkinderen laat boeten, en ook het derde geslacht en het vierde."

Jezus prijst en dankt zijn Vader ook voor het geschenk van zijn leerlingen, de mensen die God hem uit de wereld heeft gegeven. Die zijn woord hebben aanvaard en bewaard. Dat betekent: ze zijn Hem blijven volgen, ook al verstonden ze niet alles wat Hij zei. En ook al wees de wereld Jezus af en geloofden de meeste mensen Hem niet op zijn woord. Deze leerlingen wel. Wat een wonder!

"Dank U wel, Vader," zegt Jezus daarvoor. "Deze leerlingen hebben Mij erkend en zo U, Vader en uw woord. Zij kennen U, *"de enige ware God, en hem die u gezonden hebt, Jezus Christus."* Dat is niet minder dan het eeuwige leven.

God kennen, dat is: met de Heer een relatie hebben van liefde en vertrouwen.

Geloven in God, weten wie Hij is en Hem met heel je hart vertrouwen.

Hier valt uiteraard weer de naam van God te noemen. En de naam van Jezus Christus zelf.

Want Hij heeft zijn leerlingen, zijn mensen met de Vader vertrouwd gemaakt. Hij heeft laten zien hoe Hij zelf met zijn Vader omging. En andersom, hoe de Vader met zijn Zoon omging.

Eén in volmaakte liefde. En in die eenheid, in die ene naam betreft Jezus zijn leerlingen. Hij bindt ze op die naam vast. En verbindt de naam van God aan hen. Ik denk aan de woorden die klinken bij de doopvont: *"Ik doop u in de naam van de Vader en van de Zoon en van de Heilige Geest."*

Weer is het dan: God ene naam en de naam van Jezus Christus in één adem met de naam van een kind van God.

Hoe groot, hoe heerlijk, hoe heilig is Gods naam! En: hoe veilig is Gods naam! Dat ook. Dat maakt Jezus in zijn gebed ook duidelijk aan zijn luisterende leerlingen.

5. Jezus vraagt zijn Vader voor zijn leerlingen om bewaring in Gods naam, of door Gods naam.

Jezus staat op het punt om te vertrekken uit deze wereld naar de heerlijkheid van de hemel. Zijn leerlingen blijven achter in de wereld. Zij moeten er met het evangelie van Jezus Christus op uit, naar de mensen toe. Dat is geen ongevaarlijke missie. Van de wereld hebben de leerlingen tegenstand en vijandschap te verwachten. De duivel zal hen tegen komen en proberen hen tegen te houden, het woord van God tegen te houden en onschadelijk te maken.

De Heer Jezus is daar tegenover zijn leerlingen duidelijk over geweest. Ze weten wat hen te wachten staat. Toch is de Heer Jezus niet bang om weg te gaan. Zoveel vertrouwen heeft Hij in zijn Vader en in de kracht en de waarheid van Gods woord. Hij gaat wel weg, maar laat hen niet alleen.

Jezus draagt zijn leerlingen, op aan zijn Vader en bidt voor hen om bewaring in de naam van de Vader, in de naam van God.

"Ik ben al niet meer in de wereld, ik ga naar u toe, maar zij blijven wel in de wereld. Heilige Vader, bewaar hen door uw naam, de naam die u ook aan mij gegeven hebt, zodat zij één zijn zoals wij één zijn." (Joh. 17:11)

"Bewaar hen door uw naam of in uw naam..." De betekenis van beide uitdrukkingen loopt niet ver uiteen. Het spreekt beide van de kracht van de naam van God. De Heer Jezus tekent de naam van God als een bolwerk, waar zijn leerlingen veilig zijn.

Gods naam is een asielcentrum, waar de leerlingen, alle gelovigen bescherming vinden en krijgen. Jezus bidt daarvoor en zijn Vader verhoort zijn gebed heel zeker. Gods naam als een bolwerk van heiligheid en veiligheid. Dat beeld is al bekend uit het Oude Testament.

In Spreuken 18:10 staat:

*"De naam van de HEER is een sterke toren,
de rechtvaardige snelt erheen, en is veilig."*

Gods naam als bolwerk voor de gelovigen, als plaats van kracht en hulp voor hen. Dat vinden we ook uitgedrukt in de woorden waarmee we elke eredienst beginnen.

*"Onze hulp is de naam van de HEER
die hemel en aarde gemaakt heeft." (Ps. 124:8)*

De naam van de HEER zelf is onze hulp. Dat spreken wij elke zondag weer uit. We verwachten het alleen van de naam van de HEER.

In de naam van de HEER kun je schuilen en vind je veiligheid. Jezus Christus garandeert dat. Hij heeft daarvoor gebeden en Gods naam aangeroepen in waarheid. Een verklaarder schreef: "Het is juist dat gezamenlijke asielcentrum van Gods heilige en veilige naam, dat in de wereld zo'n hechte leefgemeenschap schept. Jezus' leerlingen zullen meer tot een eenheid gesmeed worden naarmate zij meer hun toevlucht zoeken tot de beschermende Naam." ¹

Het heilige en veilige bolwerk van Gods naam wordt gekenmerkt door de waarheid maakt de Heer Jezus duidelijk. "Het asielcentrum van Gods naam is een heiligdom, gewijd aan Gods waarheid." ²

Jezus bidt voor zijn leerling om bewaring in de naam van God. Hij bidt ook voor hen: *"Heilig hen in uw waarheid; uw woord is de waarheid."* (Joh. 17:17)

Je kunt het zo zeggen. De waarheid is de gewijde ruimte van God, waar de leerlingen en al de gelovigen meer en meer hun eenheid vinden. Gods waarheid, zijn woord is de enige ankerplaats voor de eenheid van zijn leerlingen. Alleen daar ben je safe in een vijandige wereld.

6. Gods gezant Jezus Christus creëert een hechte leefgemeenschap van leerlingen en gelovigen in de eenheid van Gods naam en van zijn eigen naam. En Hij werkt aan de erkenning van Gods naam door zijn leerlingen en alle gelovigen en door heel de wereld.

Dat zegt onze Meester in het laatste deel van zijn gebed tot zijn Vader aan de vooravond van zijn kruisiging. Daar verbreedt de Heer Jezus zijn aandachtveld en zijn gebed enorm.

¹ Dr. P.H.R. van Houwelingen, Johannes Het evangelie van het Woord, Kampen, 1997, p. 338, 339.

² a.w. p. 340.

"Ik bid niet alleen voor hen, maar voor allen die door hun verkondiging in mij geloven.

Laat hen allen één zijn, Vader. Zoals u in mij bent en ik in u, laat hen zo ook in ons zijn, opdat de wereld gelooft dat u mij hebt gezonden.

Ik heb hen laten delen in de grootheid die u mij gegeven hebt, opdat zij één zijn zoals wij: ik in hen en u in mij. Dan zullen zij volkomen één zijn en zal de wereld begrijpen dat u mij hebt gezonden, en dat u hen liefhad zoals u mij liefhad." (Joh. 17:20-23)

Beseffen we dat wel goed? Jezus heeft heel concreet ook voor ons gebeden, ons gelovigen begin 21e eeuw. Voor alle gelovigen ook vandaag. Voor allen die door de verkondiging van de apostelen in Hem geloven.

Allen die de naam van God en van Jezus Christus hebben leren kennen en liefhebben. Allen die hun schuilplaats hebben leren zoeken in de naam van God en de waarheid van zijn woord.

Jezus bidt voor de eenheid van al de zijnen in de naam van de drie-enige God. Een eenheid die zich mag spiegelen aan de eenheid van de Vader en zijn Zoon. "Zoals wij een zijn," zegt Jezus.

In de eenheid van alle gelovigen komt de naam van God en van Jezus Christus tot volle glorie. Jezus blijft – ook van uit de hemel – werken aan de erkenning van Gods naam, Gods reputatie in de wereld.

Is in het licht van die ene naam van God en van Jezus de gigantische verdeeldheid onder de christenen en kerken niet een enorme vloek? Waardoor feitelijk de naam van God schade lijdt en gelasterd wordt? Hoor de wereld smalen...

Terwijl Jezus wil dat de wereld zal geloven en begrijpen, dat God Hem gezonden heeft en *"dat u hen liefhad, zoals u mij liefhad."*

Helemaal aan het eind van zijn gebed komt Jezus terug op het bekend maken van Vaders naam. En daarmee maakt Hij de cirkel in zijn gebed rond en sluit Hij zijn rapport af.

"Rechtvaardige Vader, de wereld kent u niet, maar ik ken u, en zij weten dat u mij hebt gezonden. Ik heb hun uw naam bekendgemaakt en dat zal ik blijven doen, zodat de liefde waarmee u mij liefhad in hen zal zijn en ik in hen." (Joh. 17:25,26)

In de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest.

Geloofd zij de naam van de HEER, nu en voor eeuwig.

Amen.